

Dementiasairaudet

TIETOLOMAKE RUOTSIN DEMENTIAKESKUKSESTA

Demenssjukdomar • faktablad på finska

Useat erilaiset dementiasairaudet

Dementiasairaudet eli kognitiiviset sairaudet, kuten niitä myös kutsutaan, vaikeuttavat ajattelua, suunnittelua ja kommunikointia. Tämä johtuu erilaisista aivovaurioista. Oireet ilmaantuvat usein hiipien ja vaikeuttavat jokapäiväisten toimintojen hallintaa ilman apua.

Ei luonnollista ikääntymistä

Dementian oireita pidettiin pitkään vanhuuden väistämättömänä seurauksena. Nykyään tiedämme, että lähes 100 erilaista sairautta voi johtaa dementiaan. Se ei ole luonnollista ikääntymistä, mutta se on huomattavasti yleisempää vanhuudessa. Ruotsissa asuvista lähes 150 000 dementiaa sairastavasta valtaosa on yli 75-vuotiaita.

Esimerkkejä dementiasairauksista

Alzheimerin tauti on yleisin dementiasairaus ja se muodostaa 60–70 prosenttia kaikista tapauksista. Toiseksi yleisin on vaskulaarinen dementia, jota kutsutaan myös verisuoniperäiseksi dementiaksi. Se esiintyy usein samaan aikaan Alzheimerin taudin kanssa, jolloin puhutaan usein sekamuotoisesta dementiaasta.

Muita dementiasairauksia ovat Lewyn kappale-dementia, otsalohkodementia ja Parkinsonin taudin dementia. Alkoholin väärinkäyttö ja aivokasvaimet voivat myös aiheuttaa dementian oireita.

Alkaa usein unohteluna

Dementian varhaisia oireita ovat yleensä unohtelu ja lisääntyneet vaikeudet löytää tiensä lähiympäristön ulkopuolelle. Aiemmin hallittujen asioiden suunnittelu ja toteuttaminen vaikeutuu. Kieli kärsii kun yhä useammin oikeiden sanojen löytäminen vaikeutuu.

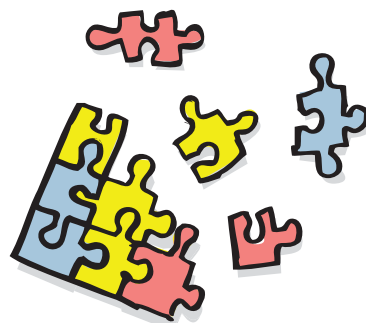
Ärtyneisyys, masennus ja persoonallisuuden muutokset voivat myös olla osa sairautta. Oireet vaihtelevat sairauden ja vamman tyypistä riippuen.

Lievästä vaikeaan dementiaan

Dementialla on usein pitkittynyt kulku, joka kestää useita vuosia. Tauti kehittyy vähitellen, uusia oireita ilmenee ja kykyjä menetetään.

Vähitellen potilas tarvitsee yhä enemmän apua ja tukea selviytyäkseen arjesta.

Sairauden kulku jaetaan yleensä kolmeen vaiheeseen: lievä, keskivaikea ja vaikea dementia.

Varhainen diagnoosi on tärkeä

Älä epäröi ottaa yhteyttä lääkäriin, jos epäilet dementiaa. Tutkimus tulee aloittaa mahdollisimman pian, jotta oikea diagnoosi, apu ja hoito saadaan ajoissa. Tutkimukseen kuuluu useita erilaisia testejä ja tutkimuksia.

On olemassa useita sairauksia, jotka voivat aiheuttaa dementian kaltaisia oireita ja jotka voidaan parantaa. Jos dementia diagnosoidaan, lääkitys voi joissakin tapauksissa lievittää oireita. Apuvälineet ja useat muut toimenpiteet voivat helpottaa arkea.

Suunnittele tulevaisuutta

Sekä sairaan henkilön että omaisten on myös tärkeää saada selitys oireille. Tieto sairaudesta helpottaa hyvän ja merkityksellisen elämän suunnittelua. Kokemusten jakamista samanlaisessa tilanteessa olevien ihmisten kanssa pidetään usein arvokkaana.

© Svenskt Demenscentrum

Lisää tietoiskuja suomeksi voi tulostaa Svenskt Demenscentrumin verkkosivuilta:
www.demenscentrum.se/fi

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Demenssjukdomar

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Flera olika demenssjukdomar

Demenssjukdomar, eller kognitiva sjukdomar som de också kallas, gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Det beror på olika typer av skador i hjärnan. Symtomen kommer ofta smygande och gör det allt svårare att klara sina vardagliga aktiviteter utan hjälp.

Inget naturligt åldrande

Demenssymtom betraktades länge som en oundviklig följd av ålderdomen. Numera vet vi att närmare 100 olika sjukdomstillstånd kan leda till demens. Det är inget naturligt åldrande, däremot är det betydligt vanligare i hög ålder. Av de närmare 150 000 personer som har en demenssjukdom i Sverige är de allra flesta äldre än 75 år.

Exempel på demenssjukdomar

Alzheimers sjukdom är den vanligaste demenssjukdomen och står för 60–70 procent av samtliga fall. Näst vanligast är vaskulär demens, även kallad blodkärlsdemens. Den förekommer ofta samtidigt med Alzheimers sjukdom, då brukar man tala om blanddemens.

Andra demenssjukdomar är Lewykroppsdemens, frontotemporal demens och Parkinsons sjukdom med demens. Även alkoholmissbruk och hjärntumörer kan ge demenssymtom.

Börjar ofta med glömska

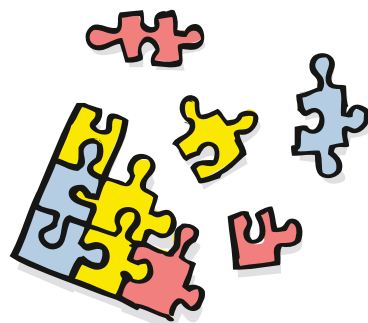
Tidiga tecken på demens är vanligen glömska och ökade besvär med att hitta utanför sin närmiljö. Saker som man tidigare klarade av blir svåra att planera och utföra. Språket drabbas av att man allt oftare får problem att hitta rätt ord.

Även irritation, nedstämdhet och personlighetsförändringar kan höra till sjukdomsbilden. Symtomen varierar beroende på typ av sjukdom och skada.

Från mild till svår demenssjukdom

Demenssjukdomen har ofta ett utdraget förlopp över många år. Sjukdomen utvecklas gradvis, nya symtom tillkommer och förmågor går förlorade. Efterhand behöver den sjuke allt mer hjälp och stöd för att klara sin vardag.

Sjukdomsförloppet brukar delas in i tre faser: mild, medelsvår och svår demenssjukdom.

Tidig diagnos viktig

Tveka inte att kontakta en läkare vid misstanke om demenssjukdom. En utredning bör snarast påbörjas för att i god tid få rätt diagnos, hjälp och behandling. Utredningen omfattar en rad olika tester och undersökningar.

Det finns flera sjukdomstillstånd som kan ge demensliknande symtom och som går att bota. Om en demenssjukdom diagnosticeras kan läkemedel i vissa fall lindra symtomen. Hjälpmedel och en rad andra insatser kan underlätta vardagen.

Planera för framtiden

Det är också viktigt, både för den som är sjuk och för de anhöriga, att få en förklaring till symtomen. Kunskap om sjukdomen gör det lättare att planera för ett bra och meningsfullt liv. Att dela erfarenheter med personer i liknande situation upplevs ofta som värdefullt.

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se